

Sygn. akt III KS 63/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Mirek

SSN Andrzej Tomczyk

Protokolant Katarzyna Gajewska

w sprawie **E. Ż.**

oskarżonej z art. 115 ust. 1 i 2 ustawy o prawie autorskim

i prawach pokrewnych,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 20 października 2022 r.,

skargi obrońcy oskarżonej,

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 26 maja 2022 r.,

sygn. akt IV Ka 1400/21,

uchylającego wyrok Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie,

z dnia 8 czerwca 2021 r., sygn. akt IV K 48/20

**1. uchyła zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym;**

**2. zwraca E. Ż. kwotę 450 (czterysta pięćdziesiąt) zł uiszczoną
tytułem opłaty od skargi.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Szczecin- Centrum w Szczecinie wyrokiem z dnia 8 czerwca 2021 r., sygn. akt IV K 48/20, uniewinnił E. Ż. od popełnienia zarzucanego jej w akcie oskarżenia czynu polegającego na tym, że:

„w okresie od kwietnia 2014 roku do czerwca 2014 roku w nieustalonym miejscu na terenie RP przywłaszczyła sobie autorstwo części fragmentów utworu M. K. «[...]» w opublikowanej przez [...] D. K. pracy habilitacyjnej «[...]» w ten sposób, że rozpowszechniła w/w monografię nie podając właściwego nazwiska autora części zamieszczonego i wykorzystanego w powyższej pracy materiału, a mianowicie zamieszczenie w rozdziale II swojej pracy całości tekstu opracowania M. K., przez co wprowadziła w błąd co autorstwa części wydanej monografii”,

tj. czynu z art. 115 ust. 1 i 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Apelację od tego wyroku wniósł Prokurator Rejonowy Białystok- Południe w Białymstoku, zaskarżając go w całości na niekorzyść oskarżonej, zarzucając:

„obrazę przepisów postępowania, a mianowicie:

art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 92 k.p.k. i art. 410 k.p.k. poprzez ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego w sposób wykraczający poza ramy swobodnej oceny dowodów, co doprowadziło do uniewinnienia E. Ż., podczas gdy prawidłowa, wszechstronna analiza zgromadzonego materiału dokonana w zgodzie ze wskazaniem logiki, wiedzy i doświadczenia życiowego, w sposób obiektywny, w kontekście ogółu zgromadzonych materiałów z uwagi na obowiązek dochodzenia prawdy, winny prowadzić do przeciwnego rozstrzygnięcia,

które to naruszenia skutkowały:

błędem w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mającym wpływ na jego treść, polegający na stwierdzeniu, iż w sprawie niniejszej brak jest dowodów potwierdzających zarzut stawiany oskarżonej E.Ż., co pozwoliło na uniewinnienie w/w, podczas gdy prawidłowa, wszechstronna analiza zgromadzonego materiału dowodowego, w tym dowodów z opinii biegłych oraz wyjaśnień oskarżonej i zeznań świadków,

dokonana w zgodzie z zasadami logiki, wiedzy i doświadczenia życiowego, winny prowadzić do przeciwnego rozstrzygnięcia”.

Stawiając powyższe zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 26 maja 2022 r., sygn. akt IV Ka 1400/21, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę oskarżonej E. Ż. Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Skargę od wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca oskarżonej E. Ż., zaskarżając go w całości i zarzucając:

„naruszenie art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k. poprzez uchylenie orzeczenia Sądu Rejonowego Szczecin- Centrum w Szczecinie z dnia 08.06.2021 r., sygn. akt IV K 48/20, pomimo braku zaistnienia podstaw uprawniających Sąd odwoławczy do takiego postąpienia, a to ze względu na to, że przedwczesne było wydanie wyroku z dnia 26.05.2022 r. przez Sąd Okręgowy w Szczecinie, skoro Sąd ten uznał, że postępowanie dowodowe dokonane przez Sąd *meriti* zostało przeprowadzone w sposób niepełny, a Sąd odwoławczy mógł dokonać stosownych czynności w tym zakresie, lecz tego nie uczynił, a tym bardziej uchylenie wyroku Sądu I instancji było przedwczesne, skoro Sąd II instancji wprost wskazał, że nie kwestionuje zasadności uchylonego przez siebie orzeczenia, a jedynie, że samo uniewinnienie oskarżonej zostało dokonane na skutek wadliwej oceny materiału dowodowego”.

Podnosząc taki zarzut, skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W pisemnej odpowiedzi na skargę Prokurator Rejonowy Białystok- Południe wniósł o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga obrońcy oskarżonej E. Ż. okazała się zasadna, gdyż trafnie w niej podniesiono zarzut naruszenia art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k.

Zgodnie z art. 437 § 2 k.p.k. uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art.

439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeśli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Z powiązania treści tego przepisu z treścią art. 539a § 3 k.p.k., w którym wskazano podstawy skargi, jednoznacznie wynika, że Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę na wyrok sądu odwoławczego, ogranicza się do badania, czy w sprawie, na etapie postępowania przed sądem I lub II instancji, zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza albo doszło do uchylenia wyroku mimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego lub też konieczne jest przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17, OSNKW 2018, z. 3, poz. 23 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2017 r., IV KS 6/16, LEX nr 2204960; D. Świecki (w:) D. Świecki (red.): Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2017, t. II, s. 329-330). Powyżej wskazane przypadki stanowią wyjątek od zasady, zgodnie z którą sąd odwoławczy jest uprawniony do wydania orzeczenia reformatoryjnego, tj. zmiany zaskarżonego wyroku. Oznacza to, że przepis dopuszczający wydanie wyroku kasatoryjnego przez sąd odwoławczy należy wyklądać wąsko (zob. wyrok SN z dnia 9 marca 2022 r., sygn. akt I KS 4/22).

W niniejszej sprawie Sąd odwoławczy przyjął, że ze względu na niepełne przeprowadzenie analizy zgromadzonego materiału dowodowego, w szczególności opinii biegłych, konieczne jest przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że, zdaniem Sądu odwoławczego, Sąd I instancji powinien merytorycznie odnieść się do treści opinii biegłych, które – w świetle art. 7 k.p.k. – należało zweryfikować zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów.

Trafnie jednak podniósł skarżący, że w sprawie nie zaktualizowała się potrzeba przeprowadzenia na nowo przewodu w całości. Konieczność ponowienia w całości postępowania dowodowego zachodzi tylko wówczas, gdy sąd pierwszej instancji w ogóle nie ujawnia żadnych dowodów, na których opiera wyrok, albo wszystkie te dowody zostały nieprawidłowo przeprowadzone - naruszenie art. 410 k.p.k., bądź nieprawidłowo ocenione - naruszenie art. 7 k.p.k. (zob. wyrok SN z dnia 26 listopada 2020 r., sygn. akt IV KS 32/20). Słusznie spostrzeżono w skardze, że

to Sąd odwoławczy powinien przeprowadzić postępowanie dowodowe w uzupełniającym zakresie. Nic nie stało na przeszkodzie, by Sąd Okręgowy w Szczecinie – dostrzegając potrzebę dokonania określonych ustaleń i czynności – przeprowadził je samodzielnie. Sam Sąd odwoławczy podkreślił bowiem, że chodzi tu o ocenę zebranego już w sprawie materiału dowodowego, nie zaś o kwestię ewentualnej nieprawidłowości samego uzyskiwania dowodów.

Wypada dodać, że przesłanka „konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu w całości” aktualizuje się jedynie wtedy, gdy w postępowaniu pierwszoinstancyjnym doszło do takiego naruszenia norm prawa procesowego, które w realiach konkretnej sprawy podważa rzetelność całego tego postępowania, co przemawia za powtórzeniem (przeprowadzeniem na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie I instancji (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., sygn. akt I KZP 3/19; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2021 r., sygn. akt V KS 2/21).

Nie było zasadne zatem uchylenie się od oceny dowodów przez Sąd odwoławczy na tej tylko podstawie, że brak należytej analizy Sądu I instancji „utrudnia, a wręcz uniemożliwia dokonanie gruntownej kontroli odwoławczej”. Obowiązujący model procesu karnego nie wyklucza możliwości weryfikacji przez sąd odwoławczy sposobu dokonywania ocen i ustaleń sądu I instancji, ale wprost oblige do zaprezentowania własnych rozważań w sytuacji podniesienia w apelacji zarzutu obrazy art. 7 k.p.k., a nawet własnych ustaleń faktycznych. Oceny Sądu odwoławczego wcale nie muszą przybierać formy hipotez lub sugestii. Gdy uprawnia do tego stan sprawy, powinny być klarowne, jednoznaczne, a nawet cechować się stanowczością (zob. postanowienie SN z dnia 26 kwietnia 2021 r., sygn. akt V KS 12/21).

Skoro, zdaniem Sądu odwoławczego, przedłożone w sprawie opinie biegłych wymagają oceny merytorycznej, a nie jedynie ilościowej, to nic nie stało na przeszkodzie, by taką ocenę samodzielnie przeprowadził sam Sąd Okręgowy w Szczecinie. Dopiero wówczas możliwe byłoby podjęcie decyzji co do dalszego procedowania, przy czym nawet ewentualna konieczność uzupełnienia materiału dowodowego nie uzasadniałaby *per se* przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. W sytuacji, w której Sąd Okręgowy w Szczecinie

doszedł do wniosku, że „nie może zbadać poprawności ciągu myślenia Sądu Rejonowego”, należało zbadać, czy skompletowany materiał dowodowy pozwala na wydanie merytorycznego rozstrzygnięcia, a ewentualnie rozważyć przeprowadzenie uzupełniającego postępowania dowodowego.

Jak wynika z powyższego, Sąd Okręgowy w Szczecinie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji bezpodstawnie. Działanie to, na tym etapie, okazało się nieuzasadnione, stąd konieczne okazało się uchylenie zaskarżonego orzeczenia. W ponownym postępowaniu Sąd odwoławczy powinien dokonać analizy materiału dowodowego w zakresie, który sam określił w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, a następnie dokonać stosownego rozstrzygnięcia w sprawie.

O zwrocie oskarżonej wniesionej opłaty od skargi orzeczono na podstawie art. 527 § 4 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak na wstępie.

[as]